

A nyíregyházi
Izraelita Hitközség
lapja

5760. Ijár III. évf. 3. sz.
תש"ס חודש אייר

שפר

Sófár

ב"ה

H i t é l e t é s I n f o r m á c i ó

Meghívó

ומקים אמונתו לשני עפר

"Megőrzi hűségét a porban szunnyadókhoz..."
S'mone Eszre, második áldás

Nyíregyháza és környéke zsidósága elhurcolásának
56. évfordulóján,

2000. június 11-én, vasárnap délelőtt 11 órától
a nyíregyházi Kótaji út 5.-7. szám alatti izraelita temetőben
Emlékező Gyászistentiszteletet tartunk!

A gyászbeszédet Markovits Zsolt főrabbi tartja.

Szeretettel várjuk a nyíregyházi és a Nyíregyháza körzetéből elszármazott hittestvéreket, és mindazokat, akik gyászunkban velünk együtt kívánnak lenni.

Tudnivalók: mindazok, akik hozzátartozójuk halálzási évfordulóját nem ismerik, a jahrzeit napját szívan hó 20-án, azaz június 23-én tartják meg.

KONCERT A ZSINAGÓGÁBAN

2000. június 11-én, 18:30-tól a nyíregyházi zsinagógában a

Banchieri Énekegyüttes
koncertet ad.

A belépés ingyenes. A közönség adományait a szervezők az árvízkárosultak megsegítésére ajánlják fel.

Tóra, Próféták, Írások - תנ"ך

Ruth, a hűség hercegnője

Boáztól, Ruth férjétől származott Oved, Ovedtől származott Jisáj, Jisájtól pedig Dávid király. Így végződik az a bibliai könyv, amit Megilát Ruthnak (מגילת רות), azaz Ruth tekerésének nevezünk.

Mivel ez a könyv így kezdődik: „És történt a bírák ítélkezésének napjaiban, hogy...”; arra lehet következtetni, hogy abban az időben játszódik, mikor bírák uralkodtak Izraelben. Ruth könyvét Sávuo (Sviesz) ünnepén szokták felolvasni a zsinagógákban. Ruth nem izraelita születésű volt, hanem moábita, de egy héber férfihez ment feleségül és így került be Izrael szövetségébe. Ruth azóta is a betért hölgyek példájának megtestesítője, ezért a zsidó

vallást felvevő hölgyeknek előszeretettel adják a Ruth nevet. Történetünk főszereplője, ahogy azt a fenti nemzetségtáblarészlet is mutatja végül Dávid király dédanyja lett. Lássuk a történetet...

Volt egy izraelita család tehát abban az időben, amikor a bírák ítéltek Izraelt, aki Bét-Lechemben (Betlehem) lakott. Nehéz idők következtek be a mezőgazdaságra ekkor, hiszen a Tánách azt írja, hogy éhség lett a földön. Elimelech ezért feleségével Naomival, és két fiával Máchlonnal, és Kiljonnal kivándorolt Izrael földjéről moábita területre. Le is telepedtek ott, mivel a két fiú megházasodott. Két moábita lányt vettek el, Ruthot és Orpát. Tíz évig éltek ott, azonban nem fordultak a dolgok jóra, mivel mind Elimelech, mind a két fia meghalt. Naomi, az anya úgy döntött, hogy visszatér Izraelbe.

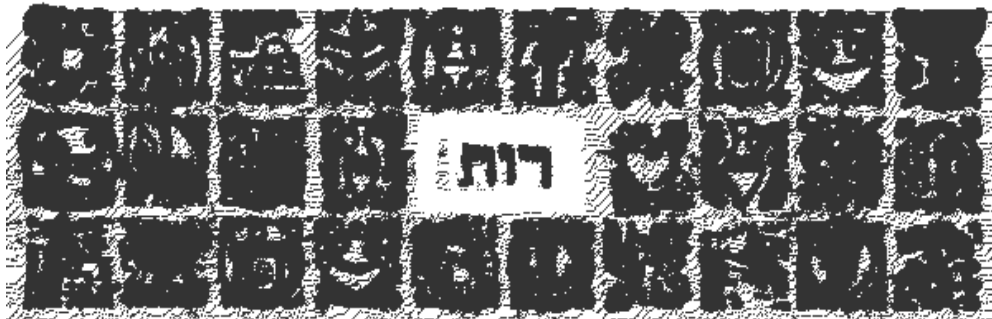
El is indultak Jehuda földjére, és út közben Naomi azt mondta a két menyének, hogy ők ne menjenek vele, térjenek inkább vissza a szülőföldjükre. Orpa és Ruth nagyon szerethette Naomit, mert mindketten sírva fakadtak, és a búcsú fájdalmasnak ígérkezett. Orpa végül visszatért, de Ruth ezt mondta Naominak:

- Ne kérlelj engem arra, hogy elhagy-

jalak, és visszatérjek, mert ahova mész, én is oda megyek, ahol meghálsz, én is ott hállok meg, néped az én népem is, és a te Istened az én Istenem is. Ahol meghálsz, én is ott halok meg, és ott temessenek el. Úgy cselekedjen velem az Örökkévaló, és úgy fogadjon el engem, hogy csak a halál választhat el tőled.

Naomi látta, hogy minden unszolás hasztalan, ezért beleegyezett abba, hogy Ruth vele menjen Izraelbe.

Miután megérkeztek, neki is láttak

annak, hogy beilleszkedjenek a hétköznapi életbe. Pároszójuk nem igen volt, ezért a következőt tették. Naomi és Ruth ismerte azt a Tórai parancsolatot, hogy a szántóföld szélét tilos volt learatni, és az elhullott gabona szállakat tilos volt összegyűjteni, hanem igen ésszerű szociális megfontolásból ezt a szegényeknek hagyták. Így nem ritka látvány lehetett Izraelben, hogy az aratók mögött mentek a szegények, és összegyűjtötték a maradvékot. Elhatározta Ruth, hogy kimegy a szántóföldekre, és szerencsét próbál. Mikor kiválasztott egyet, történetesen egy Boáz nevű férfi szántója volt az.

Mialatt Ruth az aratók mögött haladt és szorgalmasan szedegette az árpát, Boáz megjelent a szántóföldön, és köszöntötte az aratókat:

- Az Örökkévaló legyen veletek!

- Áldjon meg téged az Örökkévaló! - válaszoltak az aratók. (A mizráchi sefárd zsidók a mai napig így köszönnek egymásnak, amikor felhívják valakit a Tórához.)

Boáz szeme rögtön megakadt a szorgoskodó Ruthon és megkérdezte az aratók felügyelőjét, hogy ki ez a lány. A felügyelő elmondta, hogy ő a moábita Ruth, Naomi rokona, aki megkérte őket,

hogy engedjék meg, hogy szedegetsen egy kis árpát. Boáz odament Ruthhoz és így szól:

- Lányom, figyelj ide! Ne menj szedegetni más mezőre, és ne menj el innen, hanem haladj csak a legényekkel! A szemed a mezőn legyen, amit aratnak és menj utánuk. Megparancsoltam a legényeknek, hogy ne nyúljanak hozzád. Ha szomjas leszel, menj az edényekhez, és igyál abból, amit a legények merítenek.

Ruth arccal a földre borult Boáz előtt, és ezt kérdezte:

- Miért találtam kedvességet én, az idegen a szemeid előtt, hogy így törődsz velem?

- Elmondták nekem,

hogy anyósoddal hogyan cselekedtél, amikor meghalt a férje, és hogy elhagytad apádat, és anyádat, és a szülőföldedet, hogy olyan néphez gyere, amit nem ismertél. Fizesse meg az Örökkévaló neked azt, amit tettél, és legyen a jutalmad teljes az Örökkévalótól, Izrael Istenétől, akihez jöttél, hogy oltalmat találj szárnyai alatt!

Boáz mindezek után még meg is parancsolta a szolgálainak, hogy direkt húzzanak ki szállakat a kérékből, hogy minél több jusson Ruthnak.

Ruth tehát nagy szerencsével járt. Naomi csodálkozva kérdezte meg, hogy kinél volt az nap. Mikor Ruth elmondta, hogy Boáz ben Szálmonnak hívják, kiderült, hogy Boáz rokona Naominak férje, Elimelech után. Előkelő, gazdag, hatalmas harcos (גבור חיל) férfi volt Izraelben. Naominek nagy volt az öröme, hogy az Örökkévaló ilyen irgalmasan cselekedett velük.

Telt-múlt az idő és Naominak egyre többször járt azon az esze, hogy ezt a Ruth lányt ki kellene házasítani. A zsidóknál a házasság-közvetítés sohasem okozott problémát, de ezúttal Naomi egy nagyon különleges formáját választotta ennek. Így szól Ruthhoz:

- Lányom! Miért ne keressek neked nyugalmat, hogy jól legyen dolgod?! Boáz rokonunk. Ma éjjel kint lesz a szérún, hogy árpát szórjon a szélben. Mosd meg, és illatosítsd meg magad, öltözz fel csinosan, és menj ki te is a szérúre, de rejtőzz el, míg le nem fekszik és el nem alszik. Akkor menj oda hozzá, hajtsd fel a takarót a lábánál, feküdj oda, és ő majd megmondja neked mi lesz.

Éjjel persze Boáz igen meglepődött, hogy Ruth mit keres a lábánál a takarója alatt. (Itt fel szeretném hívni az olvasó figyelmét arra, hogy az akkori szigorú tórai erkölcs szerint szó sem volt semmilyen szexuális célzatról!) Ruth így szólt hozzá:

- Terjeszd ki oltalmadat szolgálóleányodra, hiszen megváltó rokonom vagy nekem!

Boáz válasza a nyilvánvaló házassági ajánlatra ez volt:

- Lányom, nagyobb szeretetről tettél tanúbizonyoságot most, mint előzőleg azzal, hogy nem futottál fiatalemberek után. És most, ne aggódj lányom, megteszem mindazt, amire kértél, mert népen egész kapuja tudja, hogy derék asszony (אשת חיל) vagy. Igaz, hogy közeli rokonod vagyok, de van egy férfi, aki még közelebb áll hozzád. Csak akkor vehetlek el feleségül, ha ő visszautasít.

Boáz elment a város kapujába, ami akkoriban a települési önkormányzati hivatalnak, de bírósági tárgyalóteremnek is számított. Maga mellé vett tíz férfit a város vénei közül, és kérdőre vonta azt a bizonyos „még közelebbi rokont”.

A Tóra a rokonokkal kapcsolatban a következő jogi kötelezettségeket állította fel. Ha egy személy rokona elszegényedett, és el kellett adnia a földjét, a legközelebbi rokonának ki kellett őt segítenie úgy, hogy a földet ő vette meg tőle, és ezáltal váltotta ki az elszegényedettet az adóságból. Ebből következőleg hívták ezt a rokont megváltónak (גאל), a föld pedig nem került idegen nemzetség tulajdonába, hanem „házon belül” maradt. A sógorházasság intézménye pedig arra kötelezte a fiútestvért, hogy a meghalt testvéreinek özvegyét vegye el feleségül, és így támasszon utódot az elhalálozottak még halála után is azért, hogy az utód örökölje az elhalálozott vagyont; tehát, hogy az örökség a feleség ágán ne kerüljön idegen családhoz. (Ezt a célt a mai magyar jogban az ági öröklés intézménye szolgálja.) Valószínűleg ezt a kötelezettséget kiter-

jesztették az oldalági rokonokra is.

Naomi tehát nem kevés jogi érzékkel a következőket tette. Bejelentette, hogy eladja azt a földet, ami a férjéé volt. A földre viszont modern jogi kifejezéssel élve az elővásárlási joghoz hasonló jogosultságuk volt az oldalági rokonoknak, tehát először nekik kellett vételi ajánlatot tenni. Így tulajdonképpen Naomi jogi kötelezettséget támasztott a rokonoknak arra, hogy Ruthot feleségül vegyék. Boáz felhívta a sorban Ruthhoz eggyel közelebb álló rokon figyelmét arra, hogy ha megveszi a földet, egyben Ruthot is feleségül kell vennie, hogy a meghalt férjnek utódot támasszon. A közelebbi rokon viszont azt nyilatkozta, hogy így már nem veheti meg a földet, mivel ha elvenné Ruthot, az ő vagyont is Ruth születendő gyereke örökölné - ha esetleg neki más feleségtől nem születne gyereke-, aki jogilag viszont Ruth elhunyt férje örökösének számított volna; tehát a Boázot megelőző rokon családja elvesztené az örökséget. (A jogi „csúrcsavarás” már akkor is megvolt)

Így kapott szabad utat Boáz és Ruth, hogy megházasodjanak. Ruth pedig szeretetének és hűségének jutalmául azt kapta, hogy a Szent Írások külön könyvben örökítették meg történetét, továbbá Dávid király dédanyja lett, és ezen keresztül a Messiás ősanyjává is vált.

Tóth Péter

A széder-estéről

A tavaji széder-estéhez mérten sokkal sikeresebb szédert tartottunk a Hitközségben az idén. Először is köszönettel tartozunk Füleki Lászlónénak, Kerekes Hermannénak és Túróczi Istvánnénak, akiknek érdeme a széder-estéhez való ételek elkészítése. Ezen kívül sokkal kultúraltabb környezetben tudtuk elrendezni az asztalokat, továbbá a széder menetét mindenki tudta követni abból a Hagada kivonatból, amit a Hitközség készített külön erre a célra. (Ebből a Hagadából lehet rendelni a Hitközség irodájában.) Köszönettel tartozunk még Sternbach Lajos úrnak is, aki a szédert rechtoalta, de ne feledkezzünk meg Kertész Mátéről sem, aki a négy kérdést az idén már sokkal bátrabban tette fel. (Látszik, hogy közeleg a bár-micvója!)

Temetések

Sárosi Andor hittestvérünk, Sárosi György vezetőségi tag édesapja a peszáchü ünnepek alatt hunyt el. Temetése a Peszáchot követő pénteken volt, majd a *sivi* ideje alatt a Hitközség férfi tagjai minden délután *minchit* és *máárevet* mondtak a gyászolók lakásán.

Kondor Lászlónét (született Klein Magda) május 4-én temettük el.

El kellett búcsúznunk Domján Mihálytól is, aki az egyetlen nyíregyházi Jad Vásem kitüntetett volt. Hitközségünknek jó kapcsolata alakult ki Mihály bácsival. Olvasta a Sófár újságunkat, résztvett a Hitközség rendezvényein, és a Mártír Emléknapokon. Mégis úgy érezzük, hogy nem volt elég idő megismerni őt. Életének története megjelent a Sófár 1. évfolyamának 9. számában.

Jom háácmáut

Május 10-én ünnepelték Izraelben Izrael Állam függetlenségi napját. Az ünnepnek annyiban vallási jellege is van, hogy egyes Izraelben készült *szidelik* külön imarendet tartalmaznak erre a napra, bár a Jom Háácmáut imarendje még távolról sincs kiforrva.

Izrael Állama függetlensége kiállításának 52. évfordulóján Magyarországon az Izraeli Nagykövetség fogadást adott a Magyar Tudományos Akadémián az új izraeli nagykövet, Várnai-Shorer Judith részvételével, melyre Kertész Gábor hitközségi elnökünk is hivatalos volt.

Adomány az árvízkárosultaknak

A MAZSIHISZ és a BZSH az ország keleti felén kialakult árvízhelyzetre tekintettel pénzgyűjtést szervez tagjai körében. A nyíregyházi Izraelita Hitközség is tervezi, hogy adományt juttat el a fenti célra. Ha ön is szeretne ehhez csatlakozni a Hitközség irodájába eljuttatva adományát mi továbbítjuk a MAZSIHISZ által megadott bankszámlaszámra.

Lág Báomeri kirándulás

Május 23-án, Lág Báomerkor piknikkel összekötött kirándulást szervezünk Kabalásra. Sternbach Lajos hittestvérünk felajánlotta, hogy eltölthetünk egy délutánt a kabalási telkén. Tervezünk szabadtéri flekkensütést is. A jelentkezőket személyautóval kiszállítjuk Kabalásra. Indulás a Hitközség elől 14:00-kor, de később is szívesen látunk vendégeket. *Kérjük hittestvéreinket, hogy részvételi szándékukat előre szíveskedjenek jelezni!*

Temetői nyitvatartás

NYÁRI NYITVATARTÁS:

ÁPRILIS 1.-TŐL NOVEMBER 30-IG
vasárnaptól csütörtökig:

8:00 - 19:00

péntek: 8:00 - 12:30

TÉLI NYITVATARTÁS:

DECEMBER 1.-TŐL MÁRCIUS 31-IG
vasárnaptól csütörtökig:

9:00 - 14:00

péntek: 9:00 - 11:00

A temető állami ünnepeken zárva van.

KÜLFÖLDI ADOMÁNYOK A HITKÖZSÉGNEK

Louis Laszlo és felesége, Magda B. Laszlo az amerikai hittestvérek által összegyűjtött adományokat személyesen adták át Hitközségünknek, Andrew G. Bodnar külön adományával együtt.

Braun György és Katzt György szintén adománnyal támogatta Hitközségünket.

Az adományokat hálásan köszönjük!

ROS CHODES

BENC SOLÁS:

JÚNIUS 3., JÚLIUS 1.

ROS CHODES:

JÚNIUS 4., JÚLIUS 3., 4.

(A Nőegylet tagjait is várjuk!)

Svieszi istentiszteletek - סדר התפילות לשבועות

Június 8., csütörtök: 17:30, éruv távsilin

Június 9., péntek: 08:30 és 17:30

Június 10. szombat: 08:30 **MƏzkir**: 09:30

Sófár ■ A nyíregyházi Izraelita Hitközség folyóirata. ■ A Sófárt alapította: Tóth Péter ■ Az újság szerkesztője: Kertész Gábor. ■ Az újságot tördeli és fénymásolással sokszorosítja: Tóth Péter. ■ A Sófárt kiadja a nyíregyházi Izraelita Hitközség ■ A kiadó címe: 4400 Nyíregyháza, Mártírok tere 6., tel./fax: (36)-42-417-939, Deviza számlaszáma: OTP B 51685, számlaszáma: OTP 11744003 - 20331427 ■ Az újság ingyenes. ■ A Sófár a MAZSIHISZ támogatásával jelenik meg.